

VETT OG UVETT.

Nordlands fylkestingsforhandlinger 1922.

Valgkomitéens innstilling i sak nr. 69 om
deling av Evenes herred.

To forslag på herredene:

Flertallet: Evenes beholder det gamle navn, og den
søndre del av herredet som er beliggende på søndre
side av fjorden, får navnet Sør-Ofoten.

Mindretallet, Leiros, stemte for fylkesmannens
forslag på Ballangen, men hadde intet imot at
herredet fikk navnet Ytter-Ofoten for såvidt
herredet heller måtte ønske det.

Ved avstemmingen ble det 34 for Sør-Ofoten og 19
for Ballangen.

I hovedrollene var følgende ordførere:

Evenes:	Østvik,
Lødingen:	Strømsted,
Ankenes:	Leiros,
Mo:	Knudtson,
Hamarøy:	K. Halmøy,
Bø i V.ålen:	W. Marthinussen,
Vega:	Nikolaisen,
Tjeldsund:	Fjelldahl.

Sak nr. 69.

Deling av Evenes herred.

Fylkesmanden hadde foreslaa't navnet Ballangen istedetfor Sor-Ofoten, da han vilde reagere mot at Ofotnavnet benyttes av den mindre del i en større enhet. Navnet Ofoten benyttes rundt hele fjorden og opover. Det kunde ogsaa kaldes Tjellebotn; men ikke Ofoten i nogen forbindelse. Der var kommet protest fra Ankenes formandskap, men ogsaa fra nordsiden av fjorden med en masse underskrifter. Evenes-navnet kunde benyttes ogsaa av den søndre del, om saa ønskes.

Ostvik fandt det noksaa eiendommelig at et distrikt som enstemmig holdt paa et navn ikke skulde faa det. Sørsiden var ikke saa ubetinget en mindre del. Det var ganske nær Ankenes i folkemængde. Men det skulde negtes at kaldes Ofoten, mens derimot Vefsn beholdt navnet. Da Tjeldsund blev skilt fra Lødingen og Lødingen hadde været like strid, saa hadde de protestert mot det navn, som nu alle anerkjender som passende. Der var nogen meningsforskjel paa nordsiden av Ofotfjorden, men ikke paa sørsiden. Søndre Evenes vilde ikke passe, ti det blev efter en gaard i et andet herred. Det blev et husmandsstempel. Bebreidelsen for at Evenes var sløifet var uberettiget. Akers fylkesting hadde delt Høland herred i Hemnes og Løten. — Herredet omfatter 65 km. kystlinje og var nærpaa det største herred. I Mo skulde det hete Nord-Rana.

Der hadde været sterke kræfter i bevægelse for at paatvinge den lille spire et navn de ikke ønsker. Tal. vilde appellere til fylkestinget at støtte herrestyret.

For tal. personlig var det saart at der fra fylkesmandens side var opponert mot navnet, — et nøitralt navn. Ballangen tilhørte et større utenlandsk selskap. Det kunde ikke være saarende for Ankenes, som har sit eget navn og hvor der aldrig har været tale om andet. Prote-

sten fra Ankenes var tal. ukjent med før han kom hit. Hvis tal. hadde bodd paa den andre side vilde han kaldt den for Nord-Ofoten.

Strømsted: Spørsmålet var ikke behandlet i Lødingen herredsstyre, men trodde dog at de ikke vilde være med paa Sør-Ofoten, som smaker annektion. Det var svære distrikter baade indenfor og utenfor i Ofoten, saa navnet blev ikke adakvat. Sør-Ofoten har en adskillig større utstrækning, og det var ikke utenkkelig at der kunde opstaa forviklinger. Fylkesmandens antydende forslag var noksaa rimelig. Ballangen utvikles til en stor bedrift og stod betydelig over Tjellebotn.

Leiros: Der var alt sagt saa meget at tal. kunde være kort. Saa længe Ofoten omfattet et herred, har det navnet, men i 1882 blev det delt, og da kaldte man det ikke Ytre og Indre Ofoten, men Evenes og Ankenes. En saa stor fjord burde ha sit eget navn uberørt av de smaa bygder. Tal. trodde det selvsagt at de nye herreder skulde hete søndre og nordre Evenes. Dette var et altfor gammelt og godt navn til at vrakes. Men det som virket mest saarende var, at Ofoten likesom ikke lenger skulde høre Ankenes herred. De hørte dog til Ofoten og hadde navnet kjær. Intet herred i Nordfjord vilde falde paa at kalde sig efter den fjord. Ankenes er 27 kvadratmil stort og størstedelen laa paa sørsiden av Ofotfjorden. Det blev en stor uret mot denne del, om man fik det foreslaatte navn. Hvorvidt man vilde ha Sør-Evenes, Ballangen eller Tjellebotn skulde ikke tal. blande sig op i, men Ballangen ligger omtrent i midten.

Fylkesmanden kunde slutte sig til ordf. fra Ankenes i et og alt. Østvik hadde betegnet sit herred som en større del, og det var det vel av herredet, men ikke av distriktet, som gaar rundt hele fjorden. I Vefsen var det noget andet. Grane og Drevja og Vefsn var alle kappelsogne. Naar der ikke var Nordre-Ofoten, kunde der heller ikke være Søndre. Tal. trodde der blandt underskriverne under kontrakten ogsaa maatte være herredsstyremedlemmer, for det var av de mest kjendte navn.

Det var ikke sat sterke kræfter i bevegelse. Tal. hadde talt med Leiros for 3 uker siden og fundet delingen grei, men navnene var de ikke med paa, de hadde alt protestert. Tal. vilde ogsaa protestere mot Ofoten-navnet, men ikke paatvinge noget navn. Departementet vil avgjøre det. Her blev det kun en uttalelse.

Østvik: En av herredsstyrets 24 medlemmer hadde skrevet under protesten. Han stemte ved den foreløbige votering imot, men ved den endelige stemte han for navnet. — Nordfjord var nævnt. Men herredet kaldte sig ikke Ofoten. Sør-Ofoten var et helt nyt navn og ingen annektion. Ankenes omfatter en hel del fjordarmer, som var hver for sig saa mægtig at de ikke tok Ofotnavnet med. Den geografiske opmaaling hadde godkjendt navnet Sør-Ofoten, og de var vel de mest uhildede.

Tal. var klar over at det vilde bli tungvindt at faa gjennomført navnet. Nu skulde dog ogsaa deling av prestegjeldet og tinglaget for-

beredes, og da vilde Ofotnavnet gaa ut. Man hadde drøftet alle navnene, ogsaa Bø, og navnespørsmålet var et av de kinkigste og langet mere interesse end det økonomiske oppgjør. Men det var ufattelig hvilke ulemper Ankenes kunde faa derav. Tal. vilde overlate spørsmålet til fylkestingets sunde omdømme.

Knudtson skulde ikke lagt sig bort i denne sak, men fandt det lokale og kommunale selvstyre temmelig beskaaret, naar man ikke engang skulde faa bestemme selv, hvad herredet skal hete. Nu skulde vel hele fylkestinget til for at sette navn paa barna. Der var talt om «saaret» og «annektert». Man skulde næsten ikke tro, at herrene hadde læst sin geografi. Byen Flekkefjord var vel ikke det samme som hele fjorden. Tal. forstod ikke at det skulde bli strid om at folket selv legger det navn de vil ha paa sine herreder. Det skulde bare mangle at de ikke skulde faa kalde herredet Nord-Rana, skjønt baade Nesna, Hemnes og Korgen hørte dit. Man skulde ikke ha barnepike i slike spørsmål.

Halvorsen skulde ikke lagt sig bort i striden, men som representant for et strøk som ligger nær ved vilde han dog si, at det foreslaatte navn Sør-Ofoten var helt i strid med hans opfatning, men han hadde ikke personlig interesse av det. Han vilde stemme for fylkesmandens forslag. Naar der var snakket om barnepike, saa vilde tal. spørre: Hvorfor forelægges da saken for fylkestinget? Naar det var forelagt, saa hadde man ret til at uttale sig enten det gik i barnepikeretning eller i overhøyhetsretning. Hvis en opkomling kom og tok dit eller mit navn — og det hadde ogsaa hendt — saa fik man si fra, at han ikke fikk lov til det.

Leiros: Det var sagt av den ærede kollega fra Ofoten, at Ofotennavnet ikke benyttedes større der inde i fjorden, men bare der ute. Men end Ofotbanen? End «Ofotens Tidende» og Ofotens bank. Ingensteds var navnet brukt saa meget. Derfra blev det kjendt over hele verden.

Den geografiske opmaaling! Man maatte dog ikke til Kristiania for at faa oplysning om hvilket navn som passer. Tal. vilde heller bruke det gamle ord: «Skyt ikke mig, men der hvor det bedre behøves»!

Knudtson vilde folk skulde faa lov til at gjøre hvad de vilde. Det findes vel de, som vil ha det saa, men endda var de ikke kommet saa langt i fylkestinget eller der hvor man arbeidet i fællesskap og ikke stod helt alene. Det var ikke et skrik i utide, men man vilde herge, hvad man har.

Østvik mente de var enig i Evenes, men protesten visste, at enigheten brister adskillig. Der skulde bygges ny kirke i Ballangen, saa det navnet kunde nok høve. — I den indre del var der en del andre fjordnavne, men det var ogsaa tilfælde i Evenes.

W. Martinussen var slagslaaet av den liten pietet det synte naar et gammelt ærværdig navn som Evenes, som hadde været herredsnavn i en lang aarrække, nu var avlagt, saa ingen vilde ha det.

Men der blev straks enighet om at det ene skulde beholde dette navn. Personlig var taleren av samme mening som fylkesmanden, men overfor herredsstyret og ordføreren som var samstemmige hadde komiteen villet høre sig og mente ikke at gjøre noget skaar i nogen interfallt. Tal. vilde dog ikke anse det som nogen ulykke om indstillingen

Ostvik syntes at Halmøys tale om opkomling gik næsten for vidt. Verket i Ballangen hadde selv samlet penger til kirken. Skulde nu det ogsaa brukes. Tal. trodde dog at Leiros vilde brukt reelle midler. Tal. kjendte til enigheten i Ankenes.

Nord-Rana hadde ingen imot, men de har imot Sør-Ofoten. Ingen hadde hat imot Tjeldsundet, men her skulde de reagere. Tal. hadde ikke ventet argumenter av den slags.

Nikolaisen skulde ikke bruke mange ord. Formanden i valgkomiteen hadde sagt hvad tal. hadde at si. Man trodde det var saa liketil at det skulde bli Nord- og Sør-Evenes, men det fremgaar av skriftene at herredstyre var bitt enig om at ikke saa skulde ske. For at slaa over denne gordiske knute satte man da Evenes og Sør-Ofoten. Tal. trodde ikke den nye navneretten ogsaa gjaldt for herredene. Navneretten hadde jo været et tvisiens æble tidligere, men da gjaldt den personnavn.

Tal. var kanskje nu for gammel, men det var første gang i hans tid noget slikt hadde hendt. Tal. trodde ikke de tok det paa den maaten i andre fylker. Og saa at man helt ute i Vestfjorden skulde være fornærmet fordi den lille knuppen kaldte sig Sør-Ofoten. Tal. syntes det maatte gaa an at baade de herreder som laa indenfor maatte ha æren og traditionen i behold, om den del av Ofoten kaldtes den søndre del. — Der var nævnt Ballangen. Tal. hadde farei baade paa land og vand i Ofotenfjorden og vidste at Ballangen ligger i en utkant av herredet. Hvis det skulde opkaldes efter en gaard, maatte det være en saa nogenlunde i centrum.

Tal. henstillet til fylkestinget, indtil vi faar navneret, at de maatte gaa med paa valgkomiteens indstilling.

Leiros vilde bare henstille at man ikke snakket om reelle midler eller tillægge Ankenes, at de ikke vilde la de andre være Ofotinger. — Nikolaisen var vel ikke bedre kjendt i Ofoten, fordi han hadde gjort en tur dit, end tal. som var født og opvokset der og hadde bodd der til idag. — Hvorledes skulde det gaa i fylkestinget, om der blev 6 kommuner i Ofoten og alle kaldte sig saa. Og det maatte alle ha ret til.

Fjeldahl antok at ordi. var lokalkjendt, og syntes Sør-Ofoten om lidt tungt, dog var rammende.

Ved alternativ votering fik indstillingen 34 og fylkesmandens forslag 19 stemmer.